

Podoba divadla na počátku 20. st.

Nejvýraznější tvůrčí změnou je rozštěpení divadelní produkce, do té doby zcela jednotné, na dva výrazné proudy – tradiční divadlo, vycházející z antického dramatu, a avantgardní divadlo, přejímané z vyspělých scén západní Evropy.

Tradiční divadlo reprezentují obě pražská česká divadla – Národní i Vinohradské a veškerá operní divadla. Avantgardní divadla vznikají průběžně, často nemají stálé scény a pouze hostují, ale rychle se prosazují a jsou pro vývoj národního divadelnictví nepostradatelné, zejména ke konci období, kdy dokážou rychle reagovat na novou politickou situaci.

Znaky tradičního divadlo

- plní funkci estetickou (tlumočí určité pojetí krásy), výchovnou, vzdělávací, vlasteneckou, ale jen velmi zřídka zábavnou
- je popisné, napodobuje skutečnost, je bez nadsázky, metafor, hravosti a poezie
- divák se nezapojuje do hry, nemusí zapojit ani fantazii (není pro ni prostor) – vše je jasně dané, závěry jsou vyvozené
- stá repríza je stejná jako premiéra
- velmi často dodržuje jednotu děje, času a místa a pevnou stavbu:
 - expozice (úvod) - kolize (zápletka) - krize (vyvrcholení konfliktu) - peripetie (zvrát) - katastrofa (řešení konfliktu, závěr)

Nové divadelní scény a směry - avantgarda

Souběžně s tradičním divadlem nastává hledání nových forem českého divadla, které nazýváme jako divadelní avantgarda.

Tento typ divadelnictví navazuje na operetní a kabaretní scény let předchozích (*kabaret je malá scéna se zábavným, hudebním nebo tanečním programem. Obsahuje šansony, skeče. Program se skládá z jednotlivých hudebních, pěveckých, tanečních nebo scénických výstupů. Programem provází konferenciér. Kabaretní písně bývají označovány termínem kabaretní kuplety. Lehčí kabaret s převažujícím hudebním programem pak také bývá označován slovem šantán. První kabaret vznikl v 80. letech 19. století v Paříži.*

Nejznámější kabarety

Lucerna, Montmartr, Na poříčí, Rokoko, BUM a Revoluční scéna (dvě poslední založil Longen), Červená sedma, U Deutschů

Znát je také vliv poetismu, dadaismu a dalších literárních směrů.

Jako naprostá novinka vznikají tzv. **divadla malých forem** – jako protiklad velkých forem, často jsou to jejich parodie.

Znaky avantgardního divadlo

- poetická náladovost, hravost, nadsázka, metafora
- herecká svoboda, improvizace
- žádná repríza nebyla stejná
- forbíny, oslovení posluchače přímo, reakce na aktuální politické či kulturní dění (narážky, vtipy...)
- kabaretní (hudební) složka – tanec, zpěv, pantomima, scénky, klauniády, pseudovědecké přednášky
- tzv. text appeal – hlavním a nejdůležitějším rysem je prudké, dráždivé „působení textem“ (appelování textem) na diváka – zpívaným, čteným, „vypravovaným“